

Vejledende udtalelse fra Miljøstyrelsen om uforurenede produktrester i bilag 1, til bekendtgørelse om affald til jordbrugsformål.

Miljøstyrelsen udtaler sig normalt ikke om konkrete og/eller verserende sager, men kan dog udtale sig vejledende om principielle spørgsmål.

En vejledende udtalelse er udtryk for Miljøstyrelsens fortolkning af det pågældende regelsæt. Indholdet er alene vejledende. I tilfælde af uenighed om forståelsen af reglerne, træffes den endelige afgørelse af domstolene.

Formålet med denne vejledende udtalelse er at præcisere, hvad der menes med betegnelsen uforurenede produktrester i bilag 1, pkt. A, i bekendtgørelse nr. 1001 af 27. juni 2018 om anvendelse af affald til jordbrugsformål.

Baggrund

Anvendelse af affald til jordbrugsformål er reguleret af affald til jord-bekendtgørelsen. Af bekendtgørelsens § 5, stk. 1 fremgår det, at affald der står på bilag 1 i bekendtgørelsen, kan anvendes direkte til jordbrugsformål, når bestemmelserne i kapitel 5-10 og regler i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. overholdes.

Af bilag 1 fremgår således de typer af affald, der kan anvendes uden tilladelse. På listens pkt. A står der bl.a.: ”Uforurenede produktrester fra forarbejdning af vegetabiliske råvarer”, men det fremgår ikke yderligere, hvad der konkret menes med ”uforurenede”.

I vejledningen til bekendtgørelsen (VEJ nr. 9473 af 25/08/2010) står følgende om affald listet på bilaget under pkt. A: ”Hvis der ved produktionen anvendes kemikalier og hjælpestoffer, f.eks. ekstraktionsmidler eller stabilisatorer, er dette affald ikke umiddelbart omfattet”.

Affald til jord bekendtgørelsen har ophæng i miljøbeskyttelseslovens § 19, og derfor må man i tvivlstilfælde som dette, fortolke bekendtgørelsen i lyset af de hensyn der lægger bag, nemlig hensynet bag miljøbeskyttelseslovens § 19.

Når bestemmelsen i affald til jord-bekendtgørelsens § 5, stk. 1, giver enhver mulighed for - uden konkret tilladelse - at anvende affald til jordbrugsformål, er det udtryk for en generel tilladelse fastsat i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 5. Affald til jord-bekendtgørelsen udgør således en undtagelse til kravet om tilladelse i miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1.

Affald, der ikke fremgår af bilaget, skal ifølge bekendtgørelsens § 6, stk. 1 have en tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, idet kommunen efter en konkret vurdering kan bestemme, at der skal gælde skærpede vilkår. Bemyndigelsen i miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 5 udnyttes således i § 6 til at fastsætte regler om, at alt affald, der skal anvendes til jordbrugsformål, og som ikke er optaget på bilag 1, skal have en konkret tilladelse i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1.

Udgangspunktet i miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1, er følgende forbud:

"Stoffer, produkter og materialer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund, må ikke uden tilladelse:

- 1) nedgraves i jorden,
- 2) udledes eller oplægges på jorden eller
- 3) afledes til undergrunden."

Bestemmelsen, der er et direkte gældende forbud, har til formål at sikre, at jord, undergrund og grundvand ikke forurenes ved bl.a. anvendelse af affald til jordbrugsformål.

Efter miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 4, er kommunalbestyrelsen tillagt kompetence til at meddele en konkret tilladelse, hvis det efter en konkret vurdering af såvel materialet som det sted, hvor det skal udlægges, vurderes ikke at udgøre en uacceptabel risiko for jord, undergrund eller grundvand.

Der skal ske eller være risiko for overtrædelse af forbuddet i miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1, før kravet om tilladelse indtræder. Det vil sige, at der skal være en risiko for forurening af jord, undergrund eller grundvandet, før der indtræder et krav om tilladelse.

Der er således ikke hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1 til at kræve, at der skal ansøges om konkret tilladelse til anvendelse af affald, hvis affaldets anvendelse ikke udgør en risiko for jord, undergrund eller grundvand. Miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1, har et bredt anvendelsesområde, og det skal derfor kunne udelukkes, at en konkret anvendelse af affald kan udgøre en risiko for jord, undergrund eller grundvand på det sted, hvor affaldet planlægges anvendt, før der ikke foreligger et krav om tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1.

Konklusion

Det bærende hensyn bag § 19 og dermed affald til jord-bekendtgørelsen er at undgå risiko for forurening af jord, undergrund og grundvand. Det er Miljøstyrelsens vurdering, at affald til jord-bekendtgørelsens bilag 1, pkt. A skal forstås således, at der alene gælder et krav om, at uforurenede

produktrester ikke indeholder stoffer eller materialer, der kan udgøre en risiko. Der gælder således ikke et krav om, at der ikke må være en vis grad af forurening i produktresterne.

Når uforurenet fortolkes i lyset af hensynene bag miljøbeskyttelseslovens § 19, må produktrester således godt indeholde kemikalier eller tilsætningsstoffer, hvis sådanne stoffer ikke udgør en risiko for jord, undergrund eller grundvand. Det må på den baggrund konkluderes, at produktrester må anses som uforurenede, hvis kravene om overholdelse af grænseværdierne for tungmetaller i bekendtgørelsens bilag 2 er opfyldt. Det forudsættes også, at affaldet ikke indeholder væsentlige mængder af andre miljøskadelige stoffer jf. bekendtgørelsens § 7. En mængde må anses som væsentlig, hvis dens tilstedeværelse i affald, der påtænkes anvendt til jordbrugsformål, kan udgøre en risiko for jord, undergrund eller grundvand.

Vurderingen af om affaldet indeholder væsentlige mængder af andre miljøskadelige stoffer, påhviler kommunalbestyrelsen. Det betyder, at ansøgeren skal oplyse kommunalbestyrelsen om restproduktets stofsammensætning, herunder mængde og koncentration samt om økotoksikologiske data eller kvalitetskriterier, hvis sådanne forefindes.

Vejledningsteksten er udtryk for en formodning om, at produktrester, der indeholder tilsætningsstoffer eller kemikalier, kan have en skadelig virkning på miljøet og menneskers sundhed. Men det er ikke udtryk for en udelukkelse eller nul-tolerance af disse stoffer. Det må derfor bero på en konkret vurdering og ikke ud fra fastsatte kriterier for, at tilsætningsstoffer og kemikalier vil udgøre en forurening i sig selv. Affaldet må således ikke indeholde forurenende stoffer, herunder stoffer, der kan give anledning til forurenende nedsivning til jord eller grundvand. Således kan affaldet betragtes som uforurenet, hvis det kan godtgøres, at det ikke har en skadelig virkning på miljøet eller menneskers sundhed.